

ХУЛОСАИ

комиссияи экспертии Шурои диссертациони 6D.КОА-114 назди Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» ба диссертатсияи Зарифзода Ғайрат Зариф дар мавзуи «Вазъи низомӣ ва сиёсии аморати Бухоро дар солҳои 1826-1860» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик)

Комиссияи экспертӣ дар ҳайати доктори илмҳои таърих, профессор Б.Р. Турсунов, доктори илмҳои таърих, профессор О.Қ. Каримзода ва номзади илмҳои таърих М.М. Халифаев ба рисолаи номзоди Зарифзода Ғайрат Зариф дар мавзуи «Вазъи низомӣ ва сиёсии аморати Бухоро дар солҳои 1826-1860», ки ба ҳимояи тақдирӣ пешниҳод шудааст, мавриди баррасии ҷорӣ қарор дода, ҳулосаи зеро пешниҳод менамояд.

Рисолаи мазкур таҳқиқоти мукамал ва мустақил буда, ба тамоми талаботи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон нисбат ба рисолаҳои номзадӣ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих мувофиқ аст. Муаллиф дар таҳқиқоти диссертациони худ ҷараёни таҳаввули низомӣ ва сиёсии аморати Бухоро дар давраи ҳукмронии амир Насрулло (1826-1860) мавриди омӯзиши амиқ ва ҳамаҷониба қарор додааст. Ин омӯзиш дар заминаи ҳамкориҳои методологии сарчашмаҳои гуногун сурат гирифтааст, ки онҳоро метавон ба чанд ғурӯҳи асосӣ тақсим намуд:

1. Маводҳои бойгонӣ. Ин маводҳо дорои маълумоти бисёрҷанба дар бораи муносибатҳои сиёсӣ, низоъҳои мусаллаҳонаи байниҳонигарӣ ва сохтори идоракунии аморат мебошанд.

2. Осори муаллифони маҳаллӣ, ки дар байни онҳо навиштаҳои Авазмуҳаммади Аттори Қўқандӣ, Аҳмади Дониш, Мирзо Салимбек, Мирзо Абдулазими Сомӣ, Мирзо Шамсуддини Дойи Бухорӣ, Муҳаммад Ҳакимхон, Муҳаммад Шариф, Мир Муҳаммад Амини Бухорӣ, Муҳаммад Юсуфи Муншӣ, Муҳаммадвафои Карминағӣ, Мулло Абдурахмони Тамкини

Бухорӣ, Муъин, Олимхоҷа ибни Мирзо Сайид ва дигарон ҷой доранд. Ин асарҳо бештар ба анъанаи таърихнигории маҳаллӣ таъя карда, аз таҷрибаи мушоҳида ва ҳуҷҷатҳои ҷамъоварии муаллифон баҳра бурдаанд.

3. Таҳқиқоти шарқшиносони рус, хусусан онҳое, ки дар нимаи дуҷуми асри XIX дар Осиёи Миёна фаъолият кардаанд. Ин гурӯҳ аз сарчашмаҳои бойгонии рус, ҳисоботҳои дипломатӣ ва тавсифоти лашкарии худ истифода бурда, вазъи низомиву сиёсии аморати Бухороро аз манзараи сиёсати империявии Русия инъикос намудаанд.

Тавассути муқоиса ва ҳамгироии маълумоти ин се гурӯҳи сарчашмаҳо муаллиф тавонистааст, ки нақши аморати Бухороро ҳамчун яке аз марказҳои нуфузи низомӣ ва сиёсии Осиёи Миёна дар давраи мавриди назар дақиқтар муайян созад. Таҳлили мукаммали ҳуҷҷатҳо ба ӯ имкон додааст, ки на танҳо ҷараёни ҳодисаҳои беруна, балки омилҳои дохилии сустшавӣ ва устувории аморат, хусусан тамоюлҳои сиёсати дохилӣ ва хориҷии замони амир Насрулло, бозтоб дода шавад.

Аҳаммияти мавзӯ дар зарурати пурратар омӯхтани рӯйдодҳои норавшани таърихи Осиёи Миёна дар сеяки дуҷуми асри XIX ифода меёбад, хусусан мустаҳкамшавии ҳокимияти марказӣ, ташкили лашкари доимӣ ва роҳандозии муносибатҳои дипломатӣ дар аҳди амир Насрулло.

Саҳми шахсии доктараб бо навгонии илмӣ рисола, нуқтаҳои ҷимояшаванда, мақолаҳои нашршуда дар маҷаллаҳои тақризшаванда, инчунин баромадҳо дар конференсияҳои илмӣ-амалӣ тасдиқ мегардад.

Ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот аз он иборатанд, ки дар асоси сарчашмаҳои ҳатӣ:

- вазъи сиёсии Осиёи Миёна ва мавқеи аморати Бухоро дар замони амир Насрулло муайян гардад;
- андешаҳои шарқшиносони рус доир ба вазъи ҳарбию сиёсии Бухоро таҳлил ва муқоиса шаванд;

• сиёсати хориҷии давлат, сабабҳои низоъҳои ҳарбӣ байни хонигарихо, анъана ва навоварихо дар умури лашкардорӣ ошкор карда шаванд.

Навгонии илмӣ дар он зоҳир мешавад, ки дар Тоҷикистон бори нахуст мавзуи вазъи низоми ва сиёсии аморати Бухоро дар солҳои 1826-1860 ба таври ҳамаҷониба ва дар робита бо идора, сохтор, сиёсати дохилӣ ва хориҷӣ, инчунин мавқеи мардуми тоҷик мавриди омӯзиш қарор гирифтааст.

Аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ дар он аст, ки натиҷаҳои рисолаҳо муҳаққиқон барои таҳияи монографияҳо, китобҳои дарсӣ, маърузаҳо ва семинарҳои амалӣ истифода бурда метавонанд.

Нашрияҳои довталаб мазмунӣ асосии рисолаҳо дар бар мегиранд. Рисола аз рӯи сифат, ви роиш ва натиҷаҳои бадастомада ба талаботи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ буда, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 6.1.1. Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) тавсия дода мешавад.

Дар диссертатсия ва ҳуҷҷатҳои дигари пешниҳоднамудаи Зарифзода Ғайрат Зариф маълумоти ғайрисахҳеҳ ба назар намерасад. Комиссияи эксперти дар асоси талаботи банди 60-и “Низомномаи шурои диссертатсионӣ”, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021 таҳти №267 тасдиқ шудааст, пешниҳод менамояд:

1. Рисолаи номзадии Зарифзода Ғайрат Зариф дар мавзуи «Вазъи низоми ва сиёсии аморати Бухоро дар солҳои 1826-1860» барои ҳимояи тақрорӣ тавсия карда шавад.

2. Ба ҳайси муқарризони расмӣ таъйин карда шаванд:

А) Саидов Абдуқаҳҳор - доктори илмҳои таърих, профессор, сарҳодими илмӣ Шуъбаи таърихи қадим, асрҳои миёна ва нави Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А.Дониши Академияи миллии илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Б) Султонзода Бехзод Султонӣ - номзади илмҳои таърих, сардори кафедраи фанҳои ҷамъиятии факултети №4 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3. Ба сифати муассисаи пешбар Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни тавсияи дода шавад.

4. Барои гузоштани эълони ҳимоя, матни диссертатсия ва афтореферати он дар сомонии Муассисаи давлатии таълимии «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобоҷон Ғафуров» ва сомонии Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷозат дода шавад.

5. Барои чопи автореферат бо ҳуқуқи дастнавис ва ирсол гардидани он ба суроғҳои таъйиншуда иҷозат дода шавад.

Раиси комиссияи эксперти:

доктори илмҳои таърих, профессор

Турсунов Б.Р.

Аъзои комиссияи эксперти:

доктори илмҳои таърих, профессор

Каримзода О.К.

Аъзои комиссияи эксперти:

номзади илмҳои таърих

Халифаев М.М.

Имзохоро тасдиқ менамоям:

Сардори шӯъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси
МДТ «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи
академик Бобоҷон Ғафуров»

Сайдуллозода З.С.

«__» _____

